

професіоналів. Спочатку між аматорським та професійним спортом існувала велика різниця. Сьогодні відстань між ними поступово зменшується. Існує стереотип, що спортивний маркетинг дуже важливий тільки для професійних спортивних змагань. Але це не так: навіть організатори дитячих шкільних змагань використовують маркетингові прийоми. Третя група – спонсори. Цю групу утворюють компанії, які займаються спонсорством спортивних змагань та спорту загалом. У спортивному спонсорстві споживач обмінює гроші або продукт на право асоціюватися з тією чи іншою спортивною подією. Рішення про фінансування спорту є комплексним. Спонсор повинен визначитися не тільки з видом спорту, але і з рівнем змагань, які він збирається фінансувати (аматорський або професійний). Крім того, він повинен вибрати, що саме йому спонсорувати: події, команди, лігу або ж окремих спортсменів.

7. Безпека в адаптивному фізичному вихованні. Майбутній фахівець повинен вміти систематично здійснювати медико-педагогічний контроль під час занять. Слідкувати за систематичним і вчасним проходженням спортивного диспансеру. Готувати допуск до змагань. Створювати належні умови для занять, дотримуючись техніки безпеки.

8. Етика спілкування з людьми з обмеженими можливостями. Етика спілкування вимагає відсутності можливого тиску зовнішнього оцінювання, оскільки лише за таких умов людина може виявити себе нестандартно, по – новому, творчо і, таким чином, самоактуалізуватися. Спілкування майбутнього педагога з людьми обмежених функціональних можливостей повинно стати допомогою в їхній комунікації, організації міжособистісних стосунків.

ВИСНОВКИ. Адаптивна фізична культура і адаптивний спорт розглядаються як засіб для соціальної інтеграції інвалідів в суспільство, а також важливим стимулом, який допомагає відновленню та взагалі встановленню зв'язку з навколишнім світом.

Для того щоб адаптація інвалідів у суспільстві була реалізована, необхідно забезпечити їх належними фахівцями і створити відповідні умови. У результаті вивчення питання обґрунтування структури та змісту навчальної дисципліни "Інвалідний спорт" у вищих навчальних закладах було встановлено, що ефективність підготовки відповідних фахівців може бути здійснена за рахунок впровадження в навчальний предмет таких складових: актуальні питання розвитку адаптованої фізичної культури і спорту для інвалідів; спорт, як метод реабілітації; волонтерський рух в адаптованому спорті; методологія моніторингу доступності фізкультурно-оздоровчих і спортивних послуг для інвалідів; матеріально-технічне забезпечення в адаптивному спорті; маркетинг в параолімпійському спорті; безпека в адаптивному фізичному вихованні; етика спілкування з людьми з обмеженими можливостями.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ пов'язані з розробкою навчально-методичного комплексу щодо удосконалення предмету "Інвалідний спорт".

ЛІТЕРАТУРА

1. Бріскін Ю. Проблеми реалізації Олімпійської освіти в умовах загальноосвітніх навчальних закладів / Пітин М. // Фізична культура, спорт та здоров'я нації/ зб. наук. праць – Випуск 12. Т.1. – Вінниця, 2011. С. 13-16.
2. Винник Д.П. Адаптивное физическое воспитание и спорт, Киев: Олимпийская литература, 2010. 608 с.
3. Евсеев С.П., Шапкина Л.В. Адаптивная физическая культура. – М.: Советский спорт, 2000. – 240 с.
4. Закон України "Про реабілітацію інвалідів в Україні" від 06.10.2005 №2961- IV // Урядовий кур'єр. – 09.11.2005. – № 213.
5. Матвеев С. Адаптивный спорт в Олимпийском движении / И. Когут, Л. Шульга // Наука в Олимпийском спорте. – К., 2009. - № 12. – С. 9-14.

УДК 373.2.03:796

Бабачук Ю.М.

Глухівський національний педагогічний Університет імені Олександра Довженка

АНАЛІЗ ЗМІСТУ СУЧАСНИХ ПРОГРАМ, СПРЯМОВАНИХ НА НАВЧАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ІГОР З ЕЛЕМЕНТАМИ СПОРТУ

У статті розглядається зміст і подається характеристика програм, які спрямовані на навчання дошкільників ігор з елементами спорту. Здійснено аналіз змісту діючих в Україні та за кордоном програм з фізичного виховання дітей дошкільного віку, з погляду їх спрямування на активне використання ігор з елементами спорту у фізичному вихованні.

Ключові слова: програми розвитку, навчання і виховання, діти дошкільного віку, ігри з елементами спорту, городки, настільний теніс, бадмінтон, баскетбол, хокей, футбол.

Анотація. *Бабачук Ю.М. Аналіз содержания современных программ, которые направлены на обучение дошкольников играм с элементами спорта. В статье рассматривается содержание и характеристика программ, которые направлены на обучение дошкольников играм с элементами спорта. Осуществлен анализ содержания действующих на Украине и за рубежом программ по физическому воспитанию детей дошкольного возраста, со взгляда их направления на активное использование игр с элементами спорта в физическом воспитании.*

Ключевые слова: программы развития, обучения и воспитания, дети дошкольного возраста, игры с элементами спорта, городки, настольный теннис, бадминтон, баскетбол, хоккей, футбол.

Babachuk J.M. Content analysis of the modern programs aimed at training preschoolers games with elements of sport. The article discusses the contents and characteristics of curricula aimed at teaching preschoolers games with elements of sport. The analysis of the content of Ukraine and abroad present curricula in physical education of preschool children from the point of view of their orientation to the active use of games with elements of sport in physical education is accomplished.

Key words: the development, training and education curricula, preschool children, games with the elements of sport, table tennis, badminton, basketball, hockey, football.

Постановка проблеми. Необхідність модернізації змісту дошкільної освіти зумовлюється реформуванням галузі згідно з концептуальними положеннями Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Базовим компонентом дошкільної освіти, Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Законом України від 06. 07. 2010 року №2442-VI «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу» та Державною цільовою соціальною програмою розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року, затвердженою Постановою Кабінету Міністрів від 13.04. 2011 року № 629.

Незаперечним сьогодні є той факт, що дошкільне дитинство є фундаментально важливим у становленні майбутньої особистості. У цьому контексті особливого значення набуває теорія ампліфікації (оптимального використання дорослими можливостей кожного вікового етапу для повноцінного особистісного розвитку дошкільника), запропонована О.В.Запорожцем. Саме ця теорія покладена в основу побудови навчально-виховного процесу в дошкільних навчальних закладах освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексні дослідження щодо використання ігор та вправ спортивного характеру у фізичному вихованні дошкільників і визначення їх методичних основ належать Е.Й.Адашкявичене (1992), Е.С.Вільчковському (2004), Л. М. Волошиній (2004), В.Г.Гришину (1982), Т.І.Дмитренко (1983), О.І.Курку (2004), Т.І.Осокіній (1986). Незаперечним є той факт, що впродовж останніх десятиліть у вітчизняній науці не було проведено жодного фундаментального дослідження, спрямованого на навчання дошкільників ігор з елементами спорту.

Метою статті є вивчення завдань програм розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку в галузі фізичного виховання.

Завданнями статті є:

- 1) здійснення аналізу змісту діючих в Україні та за кордоном програм з фізичного виховання дітей дошкільного віку;
- 2) визначення особливостей підходів кожної програми до організації роботи з дітьми в контексті навчання іграм з елементами спорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі досягнень науки і практики на сучасному етапі у дошкільній освіті запроваджується цілий ряд програм розвитку, навчання і виховання (як комплексних, так і парціальних), які відповідають вимогам гуманізації педагогічного процесу, відображають характер перебудови, що притаманний нашому суспільству. Цілісність освітнього процесу може досягатися не лише шляхом використання однієї основної програми, але й методом кваліфікованого підбору парціальних програм. Підтвердженням нашої думки є дослідження Г.П. Барсуковської, С.А.Титаренко, що єдина державна навчальна програма з фізичного виховання не може враховувати різнобічні інтереси і запити дошкільних установ, місцеві умови, національні та регіональні традиції. Тому для забезпечення інтересів держави і суспільства у фізичному вихованні дошкільників і захисту прав дошкільних навчальних закладів щодо визначення змісту фізичного виховання в

дошкільній ланці освіти повинні функціонувати програми трьох рівнів: базові, регіональні та авторські. На наш погляд, доцільною є думка авторів, що раціональне поєднання базової, регіональної та авторської програм дасть змогу значно підвищити ефективність фізичного виховання дітей дошкільного віку, повною мірою задовольнити їх потребу в рухах, сформувати звичку до здорового способу життя, використовувати знання, вміння та навички у повсякденному житті [7].

Основою для створення навчально-виховних програм для дітей дошкільного віку є Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України № 615 від 22.05.2012 р.. Цей документ оптимально окреслює необхідний зміст знань та вмінь дітей, які стоять на порозі шкільного життя, з різних сфер суспільного життя, в тому числі й ігор з елементами спорту.

Зміст Базового компонента дошкільної освіти побудовано відповідно до вікових можливостей дітей на основі компетентнісного підходу, тобто спрямованості навчально-виховного процесу на досягнення соціально закріпленого результату (заданої норми, вимог розвиненості, навченості та вихованості дитини), що зумовлює необхідність чіткого визначення рівня засвоєння дитиною змісту освітніх ліній [1]. Так, в змісті освітніх ліній «Особистість дитини» та «Гра дитини», дитина дошкільного віку повинна знати та свідомо дотримуватись правил рухливих та спортивних ігор, вміти їх використовувати в самостійних іграх, організувати різні види ігор відповідно до їхньої структури (уявна ігрова ситуація, ігрова роль, ігрові правила), дотримуватись ігрового партнерства та рольових способів поведінки, норм та етикету спілкування в процесі гри.

У вітчизняних комплексних програмах розвитку, навчання й виховання для дошкільних навчальних закладів «Впевнений старт» (Б.М. Жебровський, 2013), «Дитина» (О.В. Проскура, 2012), «Українське дошкільля» (О.І. Білан, 2012), «Дитина в дошкільні роки» (К.Л. Крутій, 2011) та ін. передбачається використання ігор з елементами спорту в системі фізичного виховання дошкільників. У зазначених програмах висвітлені основні завдання навчання дітей елементів спортивних ігор, а також рекомендовані ігри та ігрові вправи для гри в бадмінтон, баскетбол, городки, настільний теніс, хокей та футбол. Особливість застосування ігор з елементами спорту полягає у тому, що більшість науковців, досліджуючи роль цих ігор, пропонували їх застосовувати лише у підготовчій групі. У зв'язку з реформуванням системи освіти діти цього віку набули статусу школярів, перейшовши до першого класу загальноосвітньої школи. Перенесення цих ігор до старшого дошкільного віку потребує досить глибокого вивчення та серйозного обґрунтування. Тому проблема доцільності застосування ігор з елементами спорту у роботі з дітьми 5-го та 6-го року життя набула особливої актуальності і потребує ретельного вивчення. Враховуючи великий виховний та розвиваючий потенціал ігор з елементами спорту, необхідно виявити умови введення цього виду ігор у роботу з дітьми старшої групи з урахуванням їх психологічних та фізіологічних особливостей.

Програмами розвитку, навчання й виховання «Впевнений старт», «Дитина», «Українське дошкільля» та ін. передбачено застосування гри в бадмінтон дітьми старшого дошкільного віку, а серед завдань виокремлено: вчити дітей правильно тримати ракетку, відбивати волан ракеткою, спрямовуючи його в протилежну сторону; грати один з одним (з вихователем), рухаючись по майданчику. Важливо відзначити, що в програмі «Дитина» (2012) рекомендовані такі ігри та ігрові вправи для ознайомлення дітей дошкільного віку з руховими діями, що лежать в основі техніки гри спортивного характеру, як: «Не впусти», «Відбий волан», «Попади у ціль», «3 руки в руку», «Воланом у коло», «Волан назустріч волану». Аналіз змісту вітчизняних програм дітей дошкільного віку свідчить, що оволодіваючи основами гри в баскетбол, діти старшого дошкільного віку повинні передавати м'яча один одному обома руками від грудей та однією рукою від плеча. Ловити м'яча, що летить на різній висоті (на рівні грудей, над головою, збоку, знизу, біля підлоги тощо), з різних сторін. Вести м'яча правою, лівою рукою з відскоком від землі (підлоги). Кидати м'яч у кошик обома руками від грудей, знизу, зверху; грати за спрощеними правилами [3; 5; 6]. В програмі «Дитина» (2012) пропонуються такі ігри та ігрові вправи, як «У кого менше м'ячів?», «Кого назвали, той ловить м'яч», «М'яч ведучому», «М'яч у повітрі», «Попади м'ячем у кільце». Слід зазначити, що у результаті навчання руховим діям з м'ячем, дитина 6-го року життя повинна кидати м'яч угору, об землю і ловити його обома руками не менше як 10 разів підряд, однією рукою не менш як 4-6 разів підряд; перекидати із однієї руки в іншу. Відбивати об землю, стоячи на місці та просуваючись вперед (з підлоги), ловити м'яч з різних вихідних положень (стоячи, сидячи). Метати великі м'ячі від грудей, знизу; із-за голови обома руками в кільце, прикріплене на відстані 2,2 м від

підлоги (землі). Метати м'ячі, торбинки з піском (вагою 200 г) правою та лівою рукою у вертикальну та горизонтальну ціль з відстані 3,5-4 м, на дальність – не менш ніж на 8,5-9,5 м (наприкінці року) [3, 258].

У численних вітчизняних програмах дітей дошкільного віку передбачено навчання дітей старшого дошкільного віку грі в «Городки». Основними завданнями навчання дошкільників цієї гри визначено: кидання бити від плеча та збоку, зберігаючи правильне вихідне положення (півоберта до кону з опорою на праву ногу, що стоїть позаду); знання чотирьох-п'яти фігур; вміння вибивати «городки» з «кону» (відстань 6 м) та напівкону (3 м) [3; 5; 6]. У програмі «Дитина» (2012) рекомендовані такі ігри та ігрові вправи, як «Хто далі кине?», «Збий кеглю».

Оволодіваючи основами гри в настільний теніс, дитина згідно програми розвитку, виховання та навчання дітей дошкільного віку «Дитина», повинна вміти правильно тримати ракетку, виконувати підготовчі вправи з ракеткою і м'ячем (підкидати й відбивати м'яч ракеткою трохи вгору, з ударом об підлогу, стінку). Перебивати м'яч через сітку після відскоку від столу. Грати за спрощеними правилами [3]. У цій програмі рекомендовані наступні ігри та ігрові вправи, як «Попади в ціль», «Закоти м'яч у ворота», «Хто швидше?», «Качати м'яч у парах», «Упіймай м'ячик».

Останнім часом особлива увага приділяється навчанням грі у футбол. Програми розвитку дітей дошкільного віку «Впевнений старт», «Дитина», «Українське дошкілля» та ін. передбачають формування у дітей старшого дошкільного віку таких умінь у футболі, як: виконання удару по м'ячу з місця та з розбігу; ведення м'яча правою та лівою ногою: по прямій, «змійкою», між розставленими предметами (кубики, кеглі); зупинка м'яча, що котиться, подошвою або внутрішньою стороною стопи, відбивання його в зворотному напрямі; удари м'ячем об стіну декілька разів підряд; передача м'яча в парах один одному ногою (відстань 3-5 м); влучання м'ячем у предмети (булава); забивання м'яча у ворота; виконання дій воротаря з м'ячем: ловити м'яч обома руками, відбивати кулаками та вводити в гру (удар по нерухомому м'ячу); грати у футбол за спрощеними правилами [3; 5; 6].

У програмах «Дитина» (2012) та «Українське дошкілля» (2012) рекомендовані такі ігри та ігрові вправи, як «Влуч у ворота», «Влуч у кеглю», «Проведи м'яча», «М'яч у стінку», «Точний пас», «Гол у ворота». У вітчизняних програмах розвитку, виховання та навчання дітей дошкільного віку рекомендується для навчання дітей гри в хокей розучувати такі дії: прокочувати шайбу (маленький м'яч) ключкою один одному в парах у заданому напрямі; забивати шайбу у ворота, вести (м'яч) шайбу ключкою, не відриваючи її від м'яча, прямо та «змійкою», виконувати удари по шайбі, влучати шайбою у ворота, грати за спрощеними правилами [3; 5; 6]. У програмах «Дитина» (2012) та «Українське дошкілля» (2012) рекомендовані такі ігри та ігрові вправи, як: «Забий шайбу у ворота», «Збий городок», «Естафета з шайбою (м'ячем)».

Безперечно представляє інтерес аналіз програм, прийнятих в інших країнах, які свідчать про використання гри як форми і метода фізичного виховання в дошкільних навчальних закладах. Так, у Канаді в програми фізичного виховання дошкільників включені групові рухливі ігри, навчання основним руховим навичкам та вмінням, гімнастиці, а в деяких приватних дитячих центрах проводиться навчання катанню на ковзанах. У Фінляндії програма фізичного виховання дошкільників містить такі види, як гімнастика, вправи під музику, рухливі та спортивні ігри, катання на лижах, ковзанах, навчання плаванню. В дошкільних навчальних закладах Чехії дітей навчають основним руховим вмінням та навичкам, правилам особистої гігієни. На заняттях з фізичного виховання включені біг, стрибки, метання, рухливі ігри, ігри з м'ячем, в тому числі елементи гри в футбол.

Програма російських авторів Л.В.Яковлевої та Р.О.Юдіної «Старт» (2004) також передбачає застосування у дошкільних навчальних закладах ігор з елементами спорту. Автори пропонують розподіл ігор та ігрових вправ для дітей старшої та підготовчої груп. Відмінністю російської програми є те, що пропонується вивчення з дітьми елементів великого тенісу. Навантаження як для дітей старшої, так і підготовчої до школи групи розподілено протягом року однаково [8].

Авторська російська програма розвитку дитини-дошкільника «Истоки», розроблена М.О. Руновою (1997). Це базова програма, метою якої є різнобічний розвиток дитини, формування універсальних, зокрема творчих здібностей, охорона та зміцнення здоров'я дітей [4].

У програмі представлено два розділи, що визначають зміст фізичного виховання «Фізичний розвиток» і «Здоров'я». Структура розділів містить завдання розвитку і умови педагогічної роботи. Для кожного вікового періоду в розділі «Фізичний розвиток» представлені характеристики вікових можливостей і завдання фізичного розвитку дітей. Також розкривається зміст роботи зі спортивних ігор,

таких як, городки, баскетбол, футбол, хокей, бадмінтон, настільний теніс. Слід зазначити, що у цій програмі представлено опис спеціалізованих майданчиків для спортивних ігор.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Враховуючи результати вивчення змісту сучасних програм розвитку дітей дошкільного віку, ми можемо зробити висновок, що більшість із них передбачає використання ігор з елементами спорту у процесі фізичного виховання дошкільників. В загальному, відмінність програм полягає у ступені визначеності основних завдань та кінцевого результату. На нашу думку, в подальшому, працюючи над даною проблемою, першочерговим завданням має стати створення спеціальної програми і методичних розробок з навчання старших дошкільників ігор з елементами спорту. Серед проблем технології навчання іграм з елементами спорту особливої уваги вимагають питання виявлення умов введення цього виду ігор у роботу з дітьми 6-го року життя з урахуванням їх психологічних та фізіологічних особливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання. – 2012. - № 7. - С. 4-19.
2. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / Автор. колектив; наук. керівник К. Л. Крутий. – Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2011. – 188 с.
3. Дитина : Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту : О. В. Огнев'юк, К. І. Волинець; наук. кер. програмою : О. В. Проскура, Л. П. Кочина, В. У. Кузьменко, Н. В. Кудикіна ; авт. кол.: Г. В. Бельська, Е. В. Белкіна, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білокаленко, С. А. Васильєва, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
4. Загородня Л.П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку : навчальний посібник / Л. П. Загородня, С. А. Титаренко, Г. П. Барсуковська; за заг. ред. Л. П. Загородньої. – Суми : Університетська книга, 2011. – 272 с.
5. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. – Тернопіль : Мандрівець, 2012. – 264 с.
6. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / О. О. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долинна, Т. В. Дяченко, Т. С. Ільченко, Г. Є. Іванова, Г. М. Лисенко, Т. В. Панасюк, Г. В. Петрова, Т. О. Піроженко, Н. М. Романко, Н. А. Случинська, Н. І. Трикоз. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 104 с.
7. Система підготовки майбутніх вихователів до фізичного виховання дітей дошкільного віку : Монографія. Ч. 1. / О. І. Курок, О. В. Бріжати, Л. П. Загородня та ін. – Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2010. – 138 с.
8. Яковлева Л.В. Физическое развитие и здоровье детей 3-7 лет : пособие для педагогов дошк. учреждений : в 3 ч. Ч. 1. Программа «Старт». Методические рекомендации / Л.В.Яковлева, Р.А. Юдина. – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 315 с.

УДК 378.016

Бабич Н. Л.

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВОЇ ПРАКТИКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У статті доведено значущість науково-дослідницької діяльності у процесі професійної підготовки магістрів-реабітологів. Узагальнено поняття про науково-дослідницьку діяльність у вищих навчальних закладах. Визначено мету та завдання, етапи, зміст і методи оцінювання наукової практики магістрів за спеціальністю «фізична реабілітація».

Ключові слова: магістр, науково-дослідницька діяльність, професійна підготовка, наукова практика.

Бабич Н. Л. Организационно-методические аспекты научной практики специалистов по физической реабилитации. В статье доказана значимость научно-исследовательской деятельности в процессе профессиональной подготовки магистров-реабитологов. Обобщены понятия о научно-исследовательской деятельности в высших учебных заведениях. Определены цели и задачи, этапы, содержание и методы оценки научной практики магистров по специальности «физическая реабилитация».

Ключевые слова: магистр, научно-исследовательская деятельность, профессиональная подготовка, научная практика.